

A kronológia pontosságáért*

(Néhány megjegyzés a Magyar történelmi kronológiáról. Bpest, 1970)

1046 őszén ... Így I. András (1046—1061) került a trónra ...

1060-ban ... Béla ... Mosonnál legyőzte Andrást, aki Zircen meghalt.

Halála után Bélát dec. 6-án királlyá koronázták (1060—1063).

Tehát 1. *András 1061-ig uralkodott,*2. *halála után dec. 6-án megkoronázták Bélát, aki*3. *1060-tól uralkodott?*

1089-ben Zvojnimir horvát király halála után Ilona királynő a kitört trónviszályok közepette Lászlóhoz fordult segítségért.

1. Ilona nem „királynő” volt, hanem *csak királyné(!)*,
nem ő uralkodott, hanem a férje.2. „a kitört trónviszályok *közepette*” fordult segítségért?

3. Miért éppen Lászlóhoz? Nem mindenki tudja, hogy testvére volt.

1241. márc. 15-én ... Béla pedig Frigyes osztrák herceget hívta segítségül. Frigyes meg is érkezett, de sereg nélkül.

1241. márc. 17-én ... Egy előreküldött tatár osztagot Frigyes osztrák herceg megtámadott és megfutamított ... Ezután Frigyes visszatért Ausztriába.

Egy maga támadta és futamította meg? Sereg nélkül??

1311-ben ... Csák Máté, s szövetségelt az Amade-fiakkal ...

1312. jún. 15-én a rozgonyi csatában leverte (Károly Róbert) az egyesült sereget. Az Amade testvérek halálával, illetve elmenekülésével e hatalmas oligarcha család hatalmának vége szakadt.

1317-ben ... Borsa Kopasz szövetségre lépett az ... Amadékkal ... Az Amade-fiúkat megverték ...

1. *Mind ez a haláluk után történt velük???*2. *Hatalmának vége szakadta után 5 évvel léptek szövetségre a családdal?!*

* Bölöny József még a népszerű kronológia megjelenése után elkészítette annak „hibajegyzék”-ét, 75 gépelt oldal terjedelemben. Az új kronológia készítésének munkálatairól értesülve kritikai észrevételeit átengedte szerkesztőségünknek, hogy abból kiemeljünk néhány olyan esetet, melyek figyelmeztethetik a kronológia készítőit apró buktatók s mindenekelőtt — kronológiáról lévén szó — a ténybeli, gyakran egyszerűen gondatlanságból származó pontatlanságok lehetőség szerinti elkerülésének szükségességére. (Ténybeli tévedések, következetlenségek az események előadásában a megfogalmazásnál, illetve szerkesztésnél; nevek írásának rendkívül gyakori hibái; hivatalok, címek pontatlan megnevezése, amely igen gyakran a korabeli közjog, illetve politikai hierarchia nem elég mély ismeretéből fakad.) Egyben néhány technikai kérdésben (helységnevek írása, idegen nevek használata magyar szövegben) javaslatokat is tartalmaznak ezek az észrevételek, melyeket esetleg mind a szerzők, szerkesztők, mind a kiadói munkatársak fontolóra vehetnek. — A szerk.

1395 ... Máj. 17.: Mária királyné (!?) halála.

Mária uralkodó volt, tehát nem királyné, hanem királynő!

1410. szept. 20-án római királlyá választották (Zsigmondot). — 1414. nov. 8-án római királlyá koronázták.

Helyesebben: ... német királlyá választották ... német királlyá koronázták (Aachenben, az ősi német koronázó városban).

1480-ban ... Mátyás serege betört Stájerországba.

Először van *helyesen írva*, de pár oldalon már a *harmadik* névirással találkozunk: Steierország, Styria, Stájerország.

Egyöntetűség?!

1485-ben személyes hívét, Szapolyai Imrét választotta nádorrá ... Az eddig váltakozva használt *hibás* Zápolyai és *helyes* Zápolya névalak után megjelenik a leghelyesebb alak, a Szapolyai és innen kezdve — egy kivétellel — marad is. Ismét az *egyöntetűség?!*

1516 elején ... Az aug. 24-i rákosi országgyűlésen a köznemesség Zápolyait kívánta kormányzóvá választani ... Erre Szapolyai elhagyta az országgyűlést.

Tehát ismét egy mondatban „Zápolyai”, a *hibás* névalak és rögtön utána „Szapolyai”, a *helyes* névalak.

1520. máj.-ban ... a török sereg tört be Dalmáciába ... Bevette Szreberniket ...

A dalmáciai városokat *akkor* vagy az olasz, vagy a magyar nevükön nevezték.

1601. szept. 20-án egy 30 ezer főnyi Habsburg-sereg bevette Székesfehérvárt

Helyesebben itt is: ... *császári* sereg ... Az

1608. jún. 24-én létrejött liebeni szerződésben Rudolfot a maga javára lemondatta a Habsburg császárságról.

Komoly tévedés!!

Rudolf a *császárságról* (nem „Habsburg császárságról”, hanem *német-római* császárságról) sohasem mondott le! *Mint császár halt meg* s Mátyás csak az ő halála után lett császár 1612-ben.

1608-ban azonban *lemondott a magyar királlyságról és az osztrák, stájer és morva örökös tartományokról*, 1611-ben pedig *Csehországról is*.

A pongyola Habsburg császárság kifejezés tehát itt is zavaró. Lemondott a magyar koronáról, az osztrák (ezt nevezhetjük Habsburgnak is) örökös tartományokról, csak éppen a császárságról nem.

1708. febr. 29-én nyílt meg Pozsonyban az I. József császár által összehívott labanc országgyűlés.

A pozsonyi országgyűlést nem I. József császár hívta össze, hanem I. József *király*, kit egyébként már atyja életében, 1687-ben magyar királlyá koronáztak.

1732. márc. 20-án ... a király ... Mária Terézia trónörökös férjét, Lotharingiai Ferenc herceget nevezte ki helytartóvá.

Aligha! mert *csak 1736-ban kötöttek házasságot!!*

1848. szept. 25-én királyi helytartóvá Majláth Györgyöt ... nevezték ki ...

Mailáth (!) ezt a kinevezést *nem fogadta el!*

1849. febr. 8—13. között ... De az új fővezér, Dembinski Henryk ...

1. A szabadságharc fővezérének a nevét magyarul írjuk.

2. De ha modorosságból lengyelül is írjuk a vezetéknévét, akkor sem írjuk lengyelül a *keresztnevét*.

3. De *ha a keresztnevét is lengyelül írjuk*, akkor nem írhatjuk a nevét magyar sorrendben, hanem a *keresztnevét előre kell tennünk*.

1849. jún. 18-án ... A zsigárdi vereség hírére az eddig Pesten tartózkodó Görgey a hadsereghez utazott.

Persze nem lenne felesleges annak megemlézése sem, hogy nem szórakozásból vagy

gyávaságból tartózkodott Pesten, hanem mert abban az időben a *fővezérség mellett a hadügyminiszteri tárcát is ő töltötte be!*

1851. ápr. 13-án felállított államtanács, a Reichsrat . . . Vezetői az arisztokráciából kerültek ki, elnöke Kübeck br. lett.

1. A Reichsratnak még a betű szerinti fordítása sem államtanács, hanem *birodalmi tanács*. Az osztrák államtanács neve *Staatsrat* volt, ennek volt korábban pénzügyi előadója éppen az itt említett Kübeck.
2. Az 1851-ben felállított és eredetileg az elnökkel együtt összesen 9 tagból állott *Reichsrat* már 10 éven belül a februári pátenssel *osztrák parlamentté* alakult át.
3. Az osztrák állam hivatalos elnevezése is a Reichsratban (*birodalmi tanácsban*) *képviselet királyságok és tartományok* volt.
4. A Reichsrat (parlament, országgyűlés) *két házból állt: az urakházából és a képviselőházból*.
5. A Reichsratnak tehát nem voltak „vezetői”, nem kerülhettek ki tehát az „arisztokráciából”, sem megalakításakor, sem később.
6. De ha voltak is arisztokraták az elnökök között — főként az urakházában —, ezekre a *legrosszabb példa* éppen az *első elnök*, Kübeck neve.
7. Karl Friedrich Kübeck (1780—1855) ti. csak 45 éves korában, *1825-ben lett báró* (Freiherr von Kübau), tehát *nem nevezhető arisztokratának*.

1870. okt.-ben heves viták lángoltak fel az ún. csalhatatlansági dogma körül, melyet XIII. Leó pápa (??!) kezdeményezésére fogadott el a római zsinat.

1. A zsinat nem „római” volt, hanem *vatikáni* zsinat.
2. Nem az ún. „csalhatatlansági” dogmát fogadta el, hanem az ún. *csalatközhatatlansági* dogmát.
3. A zsinat időpontjában *még csak 12 Leó pápa volt*, az utolsó 41 évvel korábban halt meg.
4. Az *1878-ban* trónra lépett XIII. Leó pápa akkor még csak *Gioacchino Pecci* néven perugiai bíboros-érsek volt.
5. A zsinat összehívója és a dogma kezdeményezője az 1846—1878 uralkodott IX. *Pius pápa* (!) volt.

1910. jan. 17-én . . . A király miniszterelnöknek gr. Khuen-Héderváry Károlyt nevezte ki, . . . a belügy-, a király személye körüli és a horvát-szlavon-dalmátországi miniszteri tárcát egyelőre a miniszterelnök tartotta meg.

Ez az „egyelőre” *mindhárom tárcánál több mint 2 1/4 évig tartott, a miniszterelnök kinevezésétől felmentéséig*. A belügyminisztérium vezetésével *véglegesen* volt megbízva (!!), a másik két minisztérium vezetésével *ideiglenesen*.

1911. júl. 30-án . . . Az országgyűlés elnöke, Berzeviczy Albert . . .

Berzeviczy nem „az „országgyűlés” elnöke volt, hanem annak csak az egyik házáé: a *képviselőházé!!*

1912. jún. 7-én Kovács Gyula függetlenségi képviselő revolverrel Tiszára lőtt, majd önmagával végzett.

Tévedés! Nem „végzett önmagával”, csak magára lőtt, súlyosan megsebesült, de *teljesen felépült!* Hosszas betegség után az esküdtszék felmentette.

1919. aug. 7-én . . . József főherceg az antant hozzájárulásával kormányzónak deklarálta magát . . .

Az antant hozzájárulásával?? Éppen az *antant ellenzése miatt volt kénytelen lemondani!*

1919. aug. 15-én az antant nyomására a Friedrich-kormány újjaalakult [. . . egészségügy: Csilléri A. (sic!!) . . . békeügy: Teleki Pál gr.: igazságügy: Balogh György . . . aug. 23-án . . . és másnap megalakult a harmadik Friedrich-kormány (. . . külügy: Csáky Imre gróf, munkaügy: Oláh Dániel keresztényszocialista). Szeptemberben a kormányon belül

legitimista befolyás erősödött (. . . külügy: gróf Somsich József, kereskedelem: Hegyeshalmi Lajos) . . .

Ismét sorozatos hibák, sőt komoly tévedések!

1. Az aug. 15-i újjáalakulása a kormánynak nem az antant nyomására történt, hanem tulajdonképpen akkor alakult meg az *első kormány*. Addig Friedrich csak a miniszterelnökség ideiglenes vezetésével volt megbízva egy hivatalnokkormány élén, melynek tagjai az egyes minisztériumok vezetésével megbízott rangidős tisztviselők voltak (nem miniszterek).
 2. A nem „egészségügyi”, hanem *népegészségügyi* miniszter nem „Csilléri A.” volt, hanem Csilléry András (pár sorral feljebb helyesen írva a neve!).
 3. *Teleki Pál nem volt tagja a Friedrich-kormánynak!!* Kinevezésének közzététele tévedésből történt.
 4. Igazságügyminiszter nem „Balogh György” volt, hanem *Baloghy György!!*
 5. *Csáky Imre gróf sem volt tagja Friedrich egyik kormányának* sem. Csak a *Teleki-kormányban* lett külügyminiszter, amikor Friedrich már egy éve nem volt miniszterelnök. 1919. aug. 15. — szept. 11. Lovászy Márton volt a külügyminiszter, szept. 11-től pedig gr. Somsich József.
 6. A „harmadik” Friedrich-kormány nem aug. 24-én alakult meg, hanem csak aug. 27-én.
 7. *Oláh Dániel nem „munkaügyi” miniszter volt, hanem az ipari munkások érdekeinek képviselőtelével megbízott tárcanélküli miniszter.*
 8. „Gróf Somsich József” külügyminiszter neve *helyesen* írva: gróf *Somssich* József.
 9. „Hegyeshalmi Lajos” kereskedelemügyi miniszteré: *Hegyeshalmy* Lajos.
 10. A grófi rangjelzés három sorban háromféleképpen van írva.
1920. szept. 9-én . . . erősödött a legitimisták politikai mozgása (vezérkar: Rakovszky Iván, Apponyi Albert gróf, Andrassy Gyula gróf, Beniczky Ödön).
Rakovszky Iván, a későbbi belügyminiszter, sohasem volt legitimista, mégkevésbé a „vezérkar” tagja. Kétségtelenül névesere Rakovszky *István* helyett. (Utóbbi is három volt, itt természetesen nem a legfőbb számvevőszék korábbi elnökéről, sem Rakovszky Iván ikertestvéréről, hanem a *nemzetgyűlés* akkori *elnökéről* és később Károly király kinevezett miniszterelnökéről van szó.)
1925. máj. 21–22-i . . . (az Újság közölte Beniczky Ödön írásbeli vallomását máj. 31-én a Somogyi–Bacsó-gyilkosságról és Horthy felbújtó szerepéről) . . . Az új választójogi törvény . . . tovább szűkítette a titkos szavazás jogkörét.
1. Nem az „Újság” közölte, hanem az *Az Újság*, amelynek ezen a néven *ez volt az utolsó száma*, mert a vallomás közlése miatt betiltották és névváltoztatással *Újság* néven indult meg újra.
 2. Beniczky nem „írásbeli” vallomást tett, hanem *szóbelit* a vizsgálóbíró előtt, melyet természetesen jegyzőkönyvbe foglaltak.
 3. Horthy szerepe nem annyira felbújtó volt, mint inkább *bűnpártoló*.
 4. Az új választójogi törvény nem a titkos szavazás „jogkörét” szűkítette, minthogy a *szavazásnak nem lehet jogköre*, hanem a titkos szavazás *körét!!*
1933. febr. 4-én Kánya Kálmán berlini követet Gömbös külügyminiszterre kinevezte *A külügyminisztert nem a miniszterelnök nevezte ki* (??!), hanem az államfő, tehát nem Gömbös, hanem Horthy.
1935. jan. 1-én . . . Kállay Miklós lemondott a földművelésügyi tárcáról (jan. 9.). Helyét Fabinyi (???) foglalta el.
Súlyos tévedés!
Fabinyi sohasem volt földművelésügyi miniszter, még helyettesként sem. Jan. 6-tól azonban mint kereskedelemügyi miniszter ideiglenesen vezette a pénzügyminisztériumot márc. 4-ig,

amikor pénzügyminiszter lett. Kállay utóda a földművelésügyi miniszteri székben *Darányi Kálmán*(!!) lett. „Fabinyi” neve Fabinyi *Tihamér* volt.

1935. jún. 18—24 ... gróf Széchenyi Aladár, ... Ghyczy Elemér, ... Szontágh Jenő ...

A helyes névirások:

1. gróf *Széchenyi* Aladár,
2. *Ghyczy* Elemér,
3. *Szontagh* Jenő.

1936. dec. 24-én ... (Zászlóbontó Mesko Zoltán volt ... indult meg Bösözrmény Zoltán nyilas-keresztes mozgalma ... Ernst Sándor febr. 9-én ...

A helyes névirások:

1. *Meskó* Zoltán,
2. *Bösözrményi* Zoltán,
3. *Ernst* Sándor.

Bösözrményinek nem nyilaskeresztes, hanem *kaszáskeresztes mozgalma volt*.

1942. jún. 24-én ... (Közellátási miniszterek: Losonczy István 1942. jan. 13. — okt. 9.: Szász Lajos 1942. okt. 19. — 1944. márc. 19.) ...

Nem „Losonczy”, hanem *Lossonczy* István, nem 1942. jan. 13-tól, hanem 1942. jún. 30-tól (!), nem okt. 9-ig, hanem *okt. 19-ig* volt nem „közellátási”, hanem *közellátásügyi* tárcanélküli miniszter. Szász Lajos sem 1944. márc. 19-ig volt közellátásügyi miniszter, hanem *márc. 22-ig*.

1944. aug. 25-én megbízta Lakatos Gézá a kormányalakítással. A belső tárgyalások után aug. 28-án megalakult az új kormány: belügy: Boncos Miklós; külügy: Hennyey Gusztáv tbk.; hadügy: Csatay Lajos; igazságügy: Vladar Gábor; ... iparügy: Gyulai Tibor ...

1. A Lakatos-kormány *aug. 29-én* alakult meg.

2. A miniszterek *helyes* névirása:

Bonczos Miklós
Hennyey Gusztáv
Vladár Gábor
Gyulay Tibor

3. 1920. márc. 15-től nem hadügy-, hanem *honvédelmi* miniszter volt és van; tehát *Csatay* Lajos is *honvédelmi* miniszter volt.

1947. szept. 24-én megalakult az új kormány Dinnyés Lajos elnökletével (államminiszterek: Rákosi Mátyás, Szakasits Árpád, Erdei Ferenc; ... igazságügy: Riesz István ... hadügy: Veress Péter; közoktatás: Ortutay Gyula, közlekedés: Gerő Ernő.

1. 1947. szept. 24-én nem „új kormány” alakult Dinnyés Lajos elnökletével, hanem *legfeljebb* az új *Dinnyés-kormány* alakult meg, mert *Dinnyés* 1947. máj. 31. — 1948. dec. 10. volt *miniszterelnök*.

2. *Rákosi* Mátyás és *Szakasits* Árpád nem „államminiszterek” voltak, hanem *miniszterelnökhelyettes*-államminiszterek.

3. *Erdei* Ferenc *nem volt államminiszter* 1947. szept. 24-től, hanem *csak* 1948. szept. 9-től!

4. „Riesz István” neve *helyesen* írva: *Ries* István.

5. Nem „Veress”, hanem *Veres* Péter volt nem „hadügy”, hanem *honvédelmi* (!) miniszter.

6. *Ortutay* Gyula nem „közoktatási”, hanem *vallás- és közoktatásügyi* miniszter volt.

7. *Gerő* Ernő nem „közlekedési”, hanem *közlekedésügyi* miniszter volt.

1958. jan. 28-án átalakult a kormány (miniszterelnök Münnich Ferenc). Nem „átalakult”, hanem *új kormány* alakult.